

RPW/84785/2025 P
Data: 2025-09-17

**SĄD NAJWYŻSZY
IZBA KONTROLI
NADZWYCZAJNEJ I SPRAW
PUBLICZNYCH
pl. Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa**

Warszawa, dn. 15 września 2025 r.

Sygn. akt II NSNc 394/23
WBK-ZKB.541.19.2022.KAK
RF/324/2022

WPŁYNĘŁO
Biuro Rzecznika Finansowego

2025 -09- 17

Warszawa
- 11 -

Rzecznik Finansowy
ul. Nowogrodzka 47A
00-695 Warszawa

Stosownie do zarządzenia Sąd Najwyższy - Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Wydział II doręcza odpis orzeczenia z **10 września 2025 r.** wraz z uzasadnieniem w sprawie ze skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Finansowego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 9 lipca 2018 r., sygn. I Nc 41/18.

starszy inspektor sądowy

Iwona Kotowska

Blue Plastic Window
WYVAFED

107-10

WYVAFED

11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

Marek Molczyk (ławnik SN)

w sprawie z powództwa Banku BPH S.A. z siedzibą w Gdańsku,

przeciwko Sylwii Drożdż i Robertowi Drożdż,

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 10 września 2025 r.,

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Finansowego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 9 lipca 2018 r., sygn. I Nc 41/18

**uchyla w całości zaskarżony nakaz zapłaty i przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w Jeleniej Górze do ponownego
rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (dalej: „Sąd Okręgowy”) nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 lipca 2018 r. sygn. I Nc 41/18, nakazał pozwanym Sylwii Drożdż i Robertowi Drożdż, aby zapłacili solidarnie stronie powodowej Bankowi BPH S.A. w Gdańsku kwotę 74.404,07 CHF wraz z odsetkami liczonymi od kwoty 68.018,37 CHF wynoszącymi 10,98% w skali roku od dnia 19.04.2018 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że bank nie może domagać się odsetek za opóźnienie przekraczających wysokość maksymalnych odsetek za opóźnienie oraz kwotę 3.395 zł (trzy tysiące trzysta dziewięćdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów 7 procesu w 7 terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia niniejszego nakazu albo wnieśli w tymże terminie do tutejszego Sądu zarzuty.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wskazał, iż 22 grudnia 2008 r. pozwani zawarli GE Money BANK S.A. z siedzibą w Gdańsku umowę kredytu nr 76029043 (sporządzona 19 grudnia 2008 r.) na kwotę 219 073,07 PLN indeksowaną kursem CHF. Zgodnie z umową spłata kredytu i odsetek miała nastąpić w 360 ratach. Celem kredytu było sfinansowanie kosztów remontu mieszkania w wysokości 150000 zł oraz spłata szczegółowo określonych zobowiązań w różnych bankach. W § 7 ust. 2 umowy określone zostało, że każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich zostanie przeliczona na walutę do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money BANK S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez Bank. Płatności rat zgodnie z § 10 umowy kredytobiorcy mieli dokonywać w zlotówką a następnie bank przeliczał wpłaty podług kursu sprzedaży waluty do której indeksowany jest kredyt na podstawie tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez GE Money BANK S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku. Dla zabezpieczenia kredytu zgodnie z § 3 ustanowiona została hipoteka kaucyjna na nieruchomości położonej w Bogatyni KW nr JG1Z/00006678/6. W § 15 umowy przewidziano odsetki za opóźnienie, które na datę zawarcia umowy określono na 10,980% w skali roku. W § 18 umowy

przewidziana została możliwość wypowiedzenia umowy w sytuacji naruszenia warunków umowy. Okres wypowiedzenia został określony na 30 dni.

W piśmie datowanym na 7 lutego 2017 r., wysłanym 8 lutego 2017 r., strona powodowa wypowiedziała pozwanym umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia w związku z niedotrzymaniem terminów zapłaty i wezwała do zapłaty łącznej kwoty 72117,32 CHF w terminie 30 dni od daty otrzymania wypowiedzenia. Pozwani nie odebrali korespondencji awizowanej. Wypowiedzenie stało się skuteczne 30 marca 2017 r. Na dzień 19 kwietnia 2018 r. na kwotę wymagalnego zadłużenia w wysokości 74404,07 CHF, składa się kapitał w kwocie 68 018,37 CHF, odsetki umowne naliczone od 6 marca 2017 r. do 12 lipca 2017 r. w kwocie 1046,19 CHF i odsetki karne naliczone od 5 kwietnia 2017 r. do 18 kwietnia 2018 r. w kwocie 5 339,51 CHF.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Strona powodowa dochodząc zasadzenia kwoty wskazanej w pozwie powoływała się na umowę kredytu uregulowaną w art. 69 i nast. Prawa bankowego. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Z art. 75 ust. 1 Prawa bankowego wynika uprawnienie banku do wypowiedzenia umowy kredytu w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu.

Powód przedłożył umowę kredytu, dowód wypowiedzenia umowy oraz wyciąg z ksiąg banku i odpis KW nieruchomości na której ustanowiona została hipoteka kaucyjna dla zabezpieczenia spłaty kredytu. Dokumenty złożone przez stronę powodową nie budzą wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności. Wobec niespłacenia zobowiązań kredytowych, pozwanym została wypowiedziana skutecznie umowa kredytu hipotecznego. Także przedłożony wyciąg z ksiąg banku nie budzi wątpliwości Sądu. Zaopatrzone jest pieczęciom banku i stosownymi podpisami. Wymagalne zadłużenie pozwanych na dzień 19 kwietnia 2018 r. wynosi 74 404,07 CHF, składa się kapitał w kwocie 68 018,37 CHF, odsetki umowne naliczone

od 6 marca 2017 r. do 12 lipca 2017 r. w kwocie 1 046,19 CHF i odsetki karne naliczone od 5 kwietnia 2017 r. do 18 kwietnia 2018 r., w kwocie 5 339,51 CHF.

Zgodnie z art. 485 § 3 k.p.c. (stan prawny obowiązujący na datę wydania nakazu zapłaty) sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęciom banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty.

W świetle powyższego, uznając, że zostały spełnione przesłanki w/w, 9 lipca 2018 r. został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodnie z żądaniem pozwu. Żądanie zasądzenia odsetek znajdowało podstawę w przepisie art. 481 § 1 k.c. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu co do zasady oparto na przepisie art. 98 § 1 k.p.c.. Na zasądzone koszty składa się opłata skarbową uiszczoną od pełnomocnictwa w kwocie po 17 zł oraz opłata od pozwu w wysokości 3 378 zł. Pozwanym doręczono nakaz zapłaty 8 sierpnia 2018 r., co potwierdzili podpisem. Przed wydaniem nakazu zapłaty sąd nie badał, czy umowa zawiera postanowienia niedozwolone, które naruszałaby interes pozwanych lub stanowiły niedozwolone praktyki.

Pozwani nie wnieśli zarzutów.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2022 r. sygn. I WSNc 2/22, Sąd Okręgowy wstrzymał wykonanie zaskarżonego nakazu zapłaty.

Pismem z dnia 5 grudnia 2022 r. Rzecznik Finansowy (dalej: „Skarżący”) działając na podstawie art. 89 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm., dalej: „u.SN”), z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, wniósł na rzecz pozwanych skargę nadzwyczajną od prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 9 lipca 2018 r. wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy Jeleniej Górze, w sprawie o sygn. akt I Nc 41/18, zaskarżając powyższe orzeczenie w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił, na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 ustawy o SN, naruszenie zasad oraz wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji, tj.:

1. zasady demokratycznego państwa prawnego określonego w art. 2 Konstytucji;

2. zasady związania prawem międzynarodowym określonej w art. 9 Konstytucji rozumianego jako powinność uwzględnienia przy wykładni prawa krajowego prawa UE, w szczególności Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE. L. z 1993 r. Nr 95, str. 29 z późn. zm., dalej: Dyrektywa 93/13/EWG);

3. zasady równości obywatela wobec prawa określonej w art. 32 Konstytucji rozumianej jako obowiązek zapewnienia konsumentowi takich samych praw, w tym uprawnień procesowych oraz nieuprzywilejowanie jednej ze stron sporu;

4. zasady ochrony konsumentów jako słabszej strony stosunków cywilnoprawnych z przedsiębiorcą rozumianej jako obowiązek państwa określony w art. 76 Konstytucji poprzez niezapewnienie konsumentowi ochrony przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, w tym nieuczciwymi warunkami umownymi zgodnie z Dyrektywą 93/13/EWG.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił także, na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 ustawy o SN, rażące naruszenie przepisów:

1. prawa materialnego art. 3851 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 tj., dalej: k.c.) w zw. z art. 3851 § 3 k.c., poprzez jego niezastosowanie w sprawie, w wyniku zaniechania zbadania istoty sprawy (treści umowy między przedsiębiorcą i konsumentami), a w konsekwencji niezbadanie z urzędu nieuczciwości warunków zawartych w umowie kredytu, prowadzącego ostatecznie do odmowy przyznania ochrony uprawnionym konsumentom;

2. prawa materialnego art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie, wyrażające się w nieprzeprowadzeniu badania, czy umowa kredytu zawarta pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcą jest ważna;

3. prawa procesowego 485 § 1 i 3 k.p.c. (w brzmieniu z dnia wydania nakazu zapłaty) w zw. z art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez zastosowanie tego przepisu i wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, podczas gdy okoliczności sprawy budziły wątpliwości co do zasadności i wysokości roszczenia ustalonego na podstawie nieuczciwych warunków w umowie kredytowej,

prowadzącego do odmowy przyznania ochrony uprawnionym konsumentom na mocy Dyrektywy 93/13/EWG;

W oparciu o powyższe, Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Jeleniej Górze.

W odpowiedzi na powyższą skargę, strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych solidarnie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji kontroli nadzwyczajnej w art. 89-95 u.SN miało na celu zaradzenie podnoszonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ograniczeniom skargi konstytucyjnej, która nie pozwalała na adekwatną reakcję względem orzeczeń sądów powszechnych lub wojskowych, które wprawdzie zapadały z naruszeniem zasad konstytucyjnych, jednak w oparciu o przepisy, którym nie można było czynić zarzutu niekonstytucyjności (zob. sygnalizacja pełnego składu TK dokonana 12 marca 2003 r., S 1/03). Skarga nadzwyczajna została wprowadzona celem zaradzenia temu deficytowi nadzwyczajnych środków zaskarżenia pozwalających na eliminację rażąco wadliwych orzeczeń z poszanowaniem prawa do sądu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20). Realizując te założenia, skarga nadzwyczajna z całą pewnością nie stanowi instrumentu ponownej kontroli instancyjnej, ale instrument skonkretyzowanej kontroli konstytucyjności aktów jurysdykcyjnych, zaś jej zgodność z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka była już kilkakrotnie wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt. 1-6; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt. 1-5).

Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 *in principio*

u.SN) i to tylko w sytuacji, gdy można ją oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i którejs (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN (zob. postanowienie z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Na podmiocie inicjującym kontrolę nadzwyczajną prawomocnego orzeczenia ciąży obowiązek przytoczenia i uzasadnienia podstaw wniesienia skargi nadzwyczajnej (art. 95 pkt 1 u.SN w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c.). Oznacza to konieczność wskazania i uzasadnienia nie tylko którejs spośród szczegółowych podstaw skargi (art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN), ale w drugim kroku również wykazania, w kontekście realiów konkretnej sprawy, zaistnienia przesłanki funkcjonalnej (art. 89 § 1 *principio* u.SN). Chodzi o wyjaśnienie, z czego wynika konieczność zapewnienia zgodności z zasadą konstytucyjną wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP. O ile jednak ocena spełnienia przesłanek szczegółowych sprowadza się, w dużym uproszczeniu, do dokonania subsumpcji, o tyle dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości. Gdyż kluczowe jest ważenie tego, czy w konkretnej sprawie, waga stwierdzonych naruszeń w zakresie przesłanek szczegółowych, uzasadnia odstępianie od ochrony powagi rzeczy osądzonej, która również ma swoje konstytucyjne podstawy w art. 2 Konstytucji RP (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20; z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 147/21). Również z tego względu, przy odpowiednim stosowaniu art. 398¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN, przewidującego związanie sądu podstawami skargi, uwzględnić należy specyfikę przesłanki funkcjonalnej skargi nadzwyczajnej. Konieczność zapewnienia zgodności z art. 2 Konstytucji RP wymaga wzięcia pod uwagę sformułowanych w orzecznictwie i doktrynie zasad konkretyzujących tę normę ustrojową. Sąd Najwyższy nie może jednak abstrahować od całokształtu zasady wyrażonej w tym przepisie Konstytucji, nawet jeśli skarżący nie wyeksplikował z należyłą dokładnością, istotnych dla sprawy

aspektów zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20).

Badając ustawowe przesłanki zasadności i dopuszczalności wniesionej przez Rzecznika Finansowego skargi nadzwyczajnej od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, którym Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze 9 lipca 2018 r., I Nc 41/18 nakazał kredytobiorcom (pozwanym), aby zapłacili Bankowi solidarnie kwotę 74 404,07 CHF wraz z odsetkami liczonymi za opóźnienie od kwoty 68 018,37 CHF wynoszącymi 10,98% w skali roku od 19.04.2018 r. do dnia zapłaty z zastrzeżeniem, że bank nie może domagać się odsetek za opóźnienie przekraczających wysokość maksymalnych odsetek za opóźnienie oraz kwotę 3 395 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, jako orzeczenie sądu powszechnego kończące postępowanie w odniesieniu do powództwa Banku BPH S.A. w Gdańsku, od którego nie przysługują inne środki zaskarżenia, spełnia formalne wymagania do zakwestionowania go w drodze skargi nadzwyczajnej.

Artykuł 89 § 2 u.SN przewiduje ściśle określony krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi nadzwyczajnej. W przedmiotowej sprawie legitymacja Rzecznika Finansowego do wniesienia skargi nadzwyczajnej nie budzi wątpliwości. Zgodnie z treścią art. 89 § 3 u.SN skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – w terminie roku od dnia ich rozpoznania. Natomiast zgodnie z art. 89 § 4 u.SN Sąd Najwyższy przyjmuje do rozstrzygnięcia skargę nadzwyczajną po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, gdy przemawiają za tym zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP.

Zważywszy na powyższe, skarga nadzwyczajna może być przedmiotem rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Przesłanki materialne skargi nadzwyczajnej określone zostały w art. 89 § 1 u.SN. Zgodnie z nim od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, jeśli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady

sprawiedliwości społecznej (przesłanka ogólna, funkcjonalna skargi nadzwyczajnej), o ile (przesłanki szczególne skargi nadzwyczajnej): (1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub (2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub (3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Stosownie do powyższego, przystępując do merytorycznego badania skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności ustala, czy doszło do naruszenia którejs z przesłanek szczególnych określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN i wskazanych w skardze nadzwyczajnej, a jeśli tak, to czy w celu zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej konieczne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej. A contrario samo naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej nie stanowi racji wystarczającej dla usunięcia z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia. Konstruując art. 89 § 1 u.SN ustawodawca posłużył się zwrotem „o ile”, który uniemożliwia realizację zasadniczego celu instrumentu jakim jest skarga nadzwyczajna, bez zaistnienia okoliczności wskazanych w przesłankach szczególnych, nawet jeśli za powyższym przemawiałyby fundamentalne racje aksjologiczne związane z istotą demokratycznego państwa prawnego. Prokurator Generalny w wywiedzionej skardze nadzwyczajnej zarzucił zarówno naruszenie przesłanki ogólnej, jak i przesłanek szczególnych, określonych w art. 89 § 1 pkt. 1 i 2 u.SN.

Przechodząc do oceny przesłanek szczególnych, w pierwszych kolejności wskazać należy, że Rzecznik Finansowy w skardze nadzwyczajnej zarzucił zaskarżonemu nakazowi zapłaty naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela (art. 89 § 1 pkt 1 u.SN) określonych w art. 2, art. 9, art. 32 i art. 76 Konstytucji RP. Do ich naruszenia miało dojść z uwagi na wydanie nakazu zapłaty wynikającego z zawartej przez pozwanych z GE Money Bankiem S.A. w Gdańsku umowy kredytu datowanej na dzień 22 grudnia 2008 r., nr 76029043 indeksowanego kursem CHF, poprzednikiem prawnym powoda, bez uwzględnienia zasady demokratycznego państwa prawnego, zasady związania prawem międzynarodowym

przy wykładni prawa krajowego w szczególności Dyrektywy 93/13, zasady równości obywatela wobec prawa, zasady ochrony konsumentów jako słabszej strony stosunku cywilnoprawnego.

Zasadny w ocenie Sądu Najwyższego jest zarzut naruszenia art. 2, art. 32 i art. 76 Konstytucji RP, które określają między innymi podstawowe gwarancje konstytucyjne w zakresie ochrony konsumenta w stosunkach z przedsiębiorcą. Rzecznik Finansowy słusznie podniósł, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nastąpiło naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej, zasady równości wobec prawa, zasady ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi poprzez wydanie w postępowaniu nakazowym nakazu zapłaty bez zbadania z urzędu potencjalnej nieważności części postanowień umowy kredytowej łączącej strony, z której wynikało dochodzone świadczenie. Z art. 76 Konstytucji RP wynika bowiem obowiązek zapewnienia właściwej ochrony konsumentów, który spoczywa na każdym organie i instytucji, której właściwość obejmuje sprawy dotyczące konsumentów, w tym na sądach. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym art. 76 Konstytucji RP wyraża zasadę konstytucyjną zobowiązującą władze publiczne, w tym również sądy powszechne, do podejmowania działań mających na celu ochronę konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Przepis ten powinien być uwzględniany zarówno przez ustawodawcę na etapie stanowienia prawa, jak i przez sądy powszechne, w procesie jego stosowania i dokonywania jego wykładni (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: 21 kwietnia 2004 r., K 33/03; 13 września 2005 r., K 38/04; 17 maja 2006 r., K 33/05; 13 września 2011 r., K 8/09). Konstytucyjna zasada ochrony konsumenta zakłada, że konsument ma słabszą pozycję kontraktową niż przedsiębiorca, dlatego „wymaga ochrony, a więc pewnych uprawnień, które doprowadziłyby do przynajmniej względnego zrównania pozycji kontrahentów” (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 lipca 2011 r., P 1/10). Z powyższych względów Sąd Najwyższy uznawał art. 76 Konstytucji RP za dopuszczalny wzorzec kontroli orzeczeń na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; 29 czerwca 2021 r., I NSNc 115/21; 15 grudnia 2021 r., I NSNc 67/21; 19 stycznia 2022 r., I NSNc 216/21).

Równocześnie Sąd Najwyższy, w ślad za Trybunałem Konstytucyjnym podkreślał, że umocnienie pozycji konsumenta ma na celu urzeczywistnienie zasady równorzędności pomiędzy uczestnikami obrotu gospodarczego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; 30 czerwca 2021 r., I NSNc 191/21; 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 24 listopada 2021 r., I NSNc 66/21).

Zakres ochrony konsumentów przewidziany w art. 76 Konstytucji RP jest uregulowany szczegółowo na poziomie ustawowym. Na podstawie art. 9 Konstytucji RP, dla wyznaczenia standardów tej ochrony mają także zastosowanie przepisy Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 7 czerwca 2016 r.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zakres ochrony konsumentów wynikający z art. 76 Konstytucji RP należy oceniać z uwzględnieniem zasad i wymagań prawa unijnego, z uwagi na zakres implementowania regulacji unijnych dotyczących prawa konsumenckiego do krajowego porządku prawnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20; 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 29 czerwca 2021 r., I NSNc 115/21; 15 grudnia 2021 r., I NSNc 67/21; 19 stycznia 2022 r., I NSNc 216/21 wraz z powołanym tam orzecznictwem).

Szczególne znaczenie dla ochrony konsumentów ma Dyrektywa Rady nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz. U. WE L95/29) (dalej: Dyrektywa 93/12). Artykuł 7 ust. 1 i motyw 24 Dyrektywy 93/13, nakładają bowiem na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia skutecznych środków, mających na celu zapobieganie stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Jednocześnie podkreślić należy, że zgodnie z art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczną nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków ze szkodą dla konsumenta.

Określenie „konsument” użyte w art. 76 Konstytucji RP ma charakter autonomiczny i nie może być ograniczane do denotacji wyznaczonej treścią art. 22¹ k.c. Jak bowiem podkreślił Trybunał Konstytucyjny norma art. 76 Konstytucji RP zapewnia ochronę „wszelkim podmiotom, w szczególności osobom fizycznym” mającym słabszą pozycję wobec profesjonalnego podmiotu

(zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: 2 grudnia 2008 r., K 37/07; 13 września 2005 r., K 38/04). Natomiast zgodnie z treścią art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Analogicznie art. 2 lit. b) Dyrektywy 93/13 stanowi, że „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych dyrektywą działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem.

W rozpoznawanej sprawie zaskarżony nakaz zapłaty został oparty na umowie kredytu z 22 grudnia 2008 r., nr 76029043 indeksowanego kursem CHF. Zarówno z treści pozwu, jak i z załączonej do pozwu umowy i wyciągu z ksiąg bankowych jednoznacznie wynika, że umowa ta nie została zawarta w związku z prowadzeniem przez osoby fizyczne działalności gospodarczej lub zawodowej. Mając na uwadze powyższe, nie ulega wątpliwości, że pozwanym przysługuje status konsumenta zarówno w świetle brzmienia art. 22¹ k.c., jak i art. 76 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze, że w sprawie istniały przesłanki do wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 3 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym na datę wydania nakazu zapłaty) w postępowaniu nakazowym. Jakkolwiek przesłanki wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, czy też upominawczym ograniczają się do sprawdzenia albo złożonych wymaganych dokumentów, albo zaistnienia przesłanek negatywnych, natomiast w przypadku wniesienia przez pozwanych zarzutów lub sprzeciwu, sąd ponownie rozpoznaje sprawę, przy czym pozwani mają możliwość odnoszenia się bezpośrednio do żądania pozwu, to wskazać należy, że tego rodzaju *modus operandi* stoi w sprzeczności z konstytucyjną zasadą ochrony konsumenta wynikającą z art. 76 Konstytucji RP, jak i gwarancjami wynikającymi z przywołanej wyżej Dyrektywy 93/13.

Za utrwalony w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmuje się pogląd, że organy wymiaru sprawiedliwości z urzędu dokonują oceny nieuczciwych postanowień umowy konsumenckiej (zob. wyrok z 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, pkt 77 i przywołane tam orzecznictwo). Co więcej Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że przepis art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia

się on przepisom krajowym, „pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wiarytelności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie” (zob. wyrok z 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 71). Jeżeli więc w przypadku nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, stanowiącego zabezpieczenie roszczeń wynikających z umowy, sąd powinien wziąć pod uwagę potencjalnie nieuczciwy charakter warunków umowy, to tym bardziej sąd powinien to uczynić w sytuacji, gdy roszczenie wywodzone jest bezpośrednio z umowy.

Przypomnieć również należy, że Sąd Najwyższy uznał, że przepisy proceduralne ograniczające możliwość skorzystania przez konsumenta z przysługującej ochrony na gruncie prawa wspólnotowego, zezwalające na badanie treści konsumenckiego stosunku, podstawowego wyłącznie w przypadku wniesienia zarzutów, nie realizowałyby celu prawa konsumenckiego, jakim jest realne wyrównanie pozycji stron umowy konsumenckiej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20; 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 24 listopada 2021 r., I NSNc 66/21). Konsekwentnie przyjąć należy, że również w postępowaniu upominawczym, w celu zapewnienia właściwej ochrony konsumentowi, sąd jest zobowiązany z urzędu zbadać, czy postanowienia uzgodnione między stronami mają nieuczciwy charakter.

Uzasadnienie zaskarżonego nakazu zapłaty nie pozostawia wątpliwości, że Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze rozpoznając sprawę nie wziął pod uwagę okoliczności, że pozwani występują w charakterze konsumenta i w konsekwencji nie badał, czy postanowienia umowy pożyczki mają nieuczciwy charakter. W konsekwencji Sąd ten zastosował wprost przepisy k.p.c., pomijając przepisy o ochronie konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi.

Z uwagi na powyższe uznać należy, że sposób procedowania przez Sąd Okręgowy nie zapewnił realizacji celu, jakim jest ochrona konsumenta

będącego w pozycji słabszej względem przedsiębiorcy. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze wydając 9 lipca 2018 r. zaskarżony nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc 41/18 naruszył wynikającą z art. 76 Konstytucji RP zasadę ochrony konsumentów, poprzez niezapewnienie pozwanym właściwej ochrony przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Uznanie zasadności naruszenia art. 76 Konstytucji RP aktualizuje w sprawie przesłankę szczególną skargi nadzwyczajnej określoną w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN. Uznanie, że zaskarżone orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP na podstawie jednego z podniesionych przez Rzecznika Finansowego zarzutów, w szczególności, gdy jest to zarzut podstawowy i *de iure* warunkujący pozostałe zarzuty, zbędnym więc czyni ich rozpatrywanie, o ile odnoszą się do tej samej podstawy skargi nadzwyczajnej. Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie nie zachodzi potrzeba rozpoznania zarzutów naruszenia art. 2, art. 32 Konstytucji RP.

Przechodząc do zarzutów rażącego naruszenia prawa materialnego, zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż do rażącego naruszenia prawa dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w sposób oczywisty i bezsprzeczny wbrew treści normy prawnej, której wykładnia jednoznacznie pozwala przyjąć określony sposób rozwiązania sprawy, nie dając podstaw do zaakceptowania innych alternatywnych stanowisk (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2015 r., V KK 194/15). W wyroku z 6 grudnia 2016 r., IV KK 192/16, Sąd Najwyższy podkreślił zaś, że „naruszenie rażące to naruszenie wyraźne, bezsporne, bardzo duże, podstawowe, określenie «rażące» odnosi się do uchybień oczywistych, poważnych jaskrawych (...). Pod pojęciem rażącego naruszenia prawa należy, jak już zaznaczono, rozumieć takie sytuacje, w których doszło w sposób oczywisty i bezsprzeczny do naruszenia treści normy prawnej, gdy wykładnia jednoznacznie pozwala przyjąć określony sposób rozwiązania sprawy, nie dając podstawy do zaakceptowania innych alternatywnych stanowisk. (...) Wreszcie zaznaczyć trzeba, że przyjęcie jednej z możliwych i konkurencyjnych interpretacji przepisów, nawet wtedy, gdy przeważają poglądy odmienne w tej kwestii, nie oznacza, że Sąd, dokonując takiej wykładni, dopuszcza się rażącego naruszenia prawa,

zwłaszcza wtedy, gdy swoje stanowisko wyczerpująco uzasadnia, przedstawiając argumenty, z którymi można się nie zgadzać, ale które znajdują oparcie w poglądach wyrażanych w piśmiennictwie. (...) Biorąc pod uwagę samodzielność jurysdykcyjną każdego sądu, raz jeszcze podkreślić trzeba, że przyjęcie jednego z konkurencyjnych, ale teoretycznie możliwych, rezultatów wykładni nie oznacza z reguły rażącego naruszenia prawa, które mogłoby stanowić podstawę uwzględnienia kasacji”.

W orzecznictwie dotyczącym skarg nadzwyczajnych ponadto zwraca się uwagę na znaczenie naruszonego przepisu dla prowadzonego postępowania. Stosownie do powyższego Sąd Najwyższy w wyroku z 12 maja 2021 r., w sprawie I NSNc 53/21, stwierdził, że „[o] rażącym naruszeniu prawa może być mowa wówczas, gdy miało miejsce naruszenie przepisu o takim znaczeniu dla prawidłowego rozpoznania, a także rozstrzygnięcia sprawy i uczyniono to w taki sposób, iż mogło to mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. (...) Ocena tego, czy doszło do rażącego naruszenia prawa, jest uzależniona od: wagi naruszonej normy, tj. jej pozycji w hierarchii norm prawnych, stopnia (istotności) jej naruszenia i skutków naruszenia dla stron postępowania”.

Oceniając, czy doszło do rażącego naruszenia prawa należy więc ustalić: czy naruszenie prawa było ewidentne, możliwe do stwierdzenia *prima facie*, bez konieczności prowadzenia złożonych rozumowań, w szczególności wykładni prawa lub wnioskowań prawniczych; czy naruszenie dotyczyło przepisu istotnego z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy; czy naruszenie prawa mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Negatywna odpowiedź na przynajmniej jedno z powyższych pytań prowadzi do wniosku, iż naruszenie prawa, jeśli nastąpiło, nie miało rażącego charakteru.

W rozpoznawanej sprawie zarzuty rażącego naruszenia prawa materialnego odnośnie do prawa materialnego art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 tj.) w zw. z art. 3851 § 3 k.c., poprzez jego niezastosowanie w sprawie, w wyniku zaniechania zbadania istoty sprawy (treści umowy między przedsiębiorcą i konsumentami), a w konsekwencji niezbadanie z urzędu nieuczciwości warunków zawartych w umowie kredytu, prowadzącego ostatecznie do odmowy przyznania ochrony uprawnionym konsumentom.

Wśród zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego Rzecznik Finansowy zarzucił również naruszenie art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie, wyrażające się w nieprzeprowadzeniu badania, czy umowa kredytu zawarta pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcą jest ważna.

W świetle przedstawionej przez Rzecznika Finansowego argumentacji na ich poparcie, uznać należy, że podniesione zarzuty są zasadne.

W tym miejscu Sąd Najwyższy wyraźnie podkreśla, że przyczyną uchylenia zaskarżonego nakazu zapłaty, niezależnie od zarzutu niezastosowania art. 76 Konstytucji RP, nie jest jednoznaczne stwierdzenie nielegalności (abuzywności) przedstawionych w skardze postanowień umownych, ale brak ich zbadania w toku postępowania upominawczego przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze. W ocenie Sądu Najwyższego, w analizowanej sprawie z uzasadnienia zaskarżonego nakazu zapłaty nie wynika bowiem, aby Sąd *meriti* badał ważność i uczciwy charakter postanowień zawartej przez strony umowy. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze wydając zaskarżony nakaz zapłaty nie odniósł się więc do przedmiotu postępowania, a do trybu w jakim powinien on zostać wydany. Pomimo zatem powołana tytułu żądania, którym jest zobowiązanie kredytowe w powodowym banku, nie zbadał istnienia abuzywnych klauzul. W przypadku dochodzenia zapłaty na podstawie roszczeń wywodzonych z umowy zawartej z konsumentem (złożonej przy pozwie) miał bowiem taką powinność. Podkreślić ponownie należy, że brak przeprowadzenia badania treści umowy świadczy o niespełnieniu wymagań płynących z konstytucyjnej zasady ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Takiej ochrony konsumentom w tym przypadku nie zapewniono.

Sąd Najwyższy podkreśla, że w przypadku nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, Sąd rozpoznający sprawę powinien z urzędu dokonać oceny nieuczciwych postanowień umowy konsumenckiej i w konsekwencji zrealizować konstytucyjną zasadę ochrony konsumenta wynikającą z art. 76 Konstytucji RP, a także gwarancje wynikające z przywołanej Dyrektywy 93/13. W konsekwencji zostały też naruszone rażąco przepisy prawa procesowego, prawa procesowego 485 § 1 i 3 k.p.c. (w brzmieniu z dnia wydania nakazu zapłaty) w zw. z art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez zastosowanie tego przepisu i wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, podczas gdy okoliczności sprawy budziły

i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału

z up.
Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
Sądu Najwyższego

Iwona Piotrowska
starszy inspektor sądowy

wątpliwości co do zasadności i wysokości roszczenia ustalonego na podstawie nieuczciwych warunków w umowie kredytowej, prowadzącego do odmowy przyznania ochrony uprawnionym konsumentom na mocy Dyrektywy 93/13/EWG;

Oceniając zaistnienie przesłanki ogólnej skargi nadzwyczajnej wskazać należy, że do podstawowych zasad wywodzonych z zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej zaliczana jest zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także bezpieczeństwa prawnego jednostki. W przypadku postępowania nakazowego skuteczna ochrona konsumenta powinna polegać na weryfikacji stosunku podstawowego (tu: postanowień umowy kredytu) pod kątem ochrony konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, ograniczając się jedynie do uznania zasadności powództwa na podstawie pozwu i dołączonych dokumentów, na podstawie których wydał zaskarżony nakaz zapłaty, bez zbadania stosunku podstawowego wiążącego strony postępowania, wyłącznie na podstawie przepisów k.p.c., nie wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 76 Konstytucji RP oraz z art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13. W ten sposób zaskarżony nakaz zapłaty naruszył podstawowe zasady i gwarancje konstytucyjne, składające się na klauzulę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że praktyka wydawania nakazu zapłaty przeciwko konsumentowi, z pominięciem kontroli umowy, będącej źródłem stosunku podstawowego „będzie prowadzić do powstania mechanizmu obejścia Dyrektywy 93/13 i stanowić będzie strukturalne zagrożenie zbiorowych interesów konsumentów” (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 28 lipca 2021., I NSNc 179/20; 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20; 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; 28 października 2020 r., I NSNc 22/20).

W związku z powyższym uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 u.SN, uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze 9 lipca 2018 r., sygn. akt I Nc 41/18,

SĄD NAJWYŻSZY

Plac Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Izba Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych

II NSNc 394/23
(Data nad. 2025-09-16)

OPLATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A
ID nr 531569/W

R

00559007730184674334

Rzecznik Finansowy
ul. Nowogrodzka 47A
POLECONA - E 00-695 Warszawa

